

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 21.

V Ljubljani, dne 22. majnika 1897.

Letnik II.

„Slovenski List“ izhaja vsako soboto. — **Naročnina** mu je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Posamične številke se prodajajo po 7 novč. — **Dopisi** pošiljajo naj se uredništvu „Slovenskega Lista“ v Ljubljani. — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** naj se pošiljajo upravištvu „Slovenskega Lista“ v Ljubljani, Resljeva cesta štev. 5. — **Oznanila in poslanice** se računajo po ceni, navadni v Ljubljani.

Gospodinske šole.

Žena podpira pri hiši tri vogle. Žena je prva odgojiteljica otrok, žena je oživljajoči duh vsega družinskega življenja. Žena, ki zna izvrševati poklic gospodinje in matere, stori iz domače hiše ono ognjišče, kjer najdejo mož, otroci, posli in sploh vsa družina srečo in zadovoljnost. Ako pa je poklic žene, matere in gospodinje tako važen in mnogostransk, tedaj je ta poklic tudi težak. Treba je za to potrebnih zmožnostij in znanja. Vprašanje je sedaj: ima li vsaka gospodinja za to svoje poslanstvo potrebne lastnosti? Zanimamo to vprašanje, ker nam vsakdanja skušnja priča, da v mnogih slučajih ni žena to, kar bi morala biti, in kar bi bila lahko, ako bi bila v svoji mladosti dobila potrebno naobrazbo in odgojo. Res je, da mlado ženo spremljata v novi dom skrb in skušnja njene matere, ali za slučaj, da je njena mati slaba gospodinja, ali da živi daleč proč od hčere, ali da hči nima več matere, kaj tedaj? Kako si bo uredila svoj novi dom, ako se nikjer ni učila varčno in dobro kuhati, varčno gospodinjiti in prav vzgajati otroke? Vsakdanja skušnja potrjuje, da se v takih hišah vedno naselita nezadovoljnost in razdor, kajti mož ne najde doma zadovoljnosti, miru in razvedrila in išče to drugod, po gostilnah itd. . . . Veliki socijalni pomen naobrazbe dobrih gospodinj in mater se dosedaj ni upošteval v pravi meri. Pri ustanovi naobraževalnic za odgojo ženske mladine oziralo se je dosedaj vse bolj na boljši, srednji stan in zgornjih deset tisoč, ali te učilnice nimajo za široke sloje delavcev in obrtnikov nikakega pomena. In ravno revnejša ženska mladina je najbolj potrebna naobrazbe za svoj bodoči poklic kot mati in gospodinja. Srednji, ali recimo, boljši meščanski stan skrbi, da se hči v domači hiši izobrazuje

v vseh strokah gospodinjstva, pri delavcu in rokodelcu pa to ni mogoče. Ves dan je družina na delu, kdaj in kje naj najde mati čas, da de kleta izuči v pranju, kuhanju in drugem gospodinjstvu. In ako se mati sama ni nikjer učila, kako more sploh svojo hčer prav vzgojiti? Sicer pa tudi gmotne razmere večkrat ne dopuščajo, da bi delavec ali rokodelc odgajal svoje hčere doma, kajti, ako ima kup otrok, in to je navadno, mora gledati, da jih brž, ko zapuste šolo, spravi h kruhu. Jedva je dekle staro štirinajst let, že mora iti v tovarno, tiskarno, k šivilji, ali v službo. Da se pri tem novem opravilu ne utegne pripravljati za svoj bodoči poklic, je ob sebi umévnó. O gospodinjstvu in vzgoji nima tovarniška delavka nikakega pojma, in ko se omoži, se pripeti kaj čisto, da ne zna skuhati najbolj preproste jedi. Kakšno je vse gospodinjstvo, se lahko misli. In posledica? Posledica tega je, da se mož začne ogibati svojega doma in zahaja zopet po stari navadi v gostilno v svojo prejšnjo družbo. Takega zmedenega družbinskega življenja najdemo po mestih prav mnogo, a povsod je v veliko škodo družinam in človeški družbi sploh. Koliko denarja se po nepotrebnem zapravlja v takih nezadovoljnih družinah, in to vse zaradi slabega gospodinjstva! Smelo trdim, da je poleg malega zaslužka tudi slabo gospodinjstvo in z njim združena slaba vzgoja otrok kriva naše velike socijalne bede v širokih delavskih slojih, zlasti po mestih. „Da so ljudje srečni, treba je, da je srce v redu“ pravi Pestalozzi in domači red, uzorno gospodinjstvo je glavni steber domače družbinske sreče.

Tudi boljši srednji stan in višji stanovi dajo večkrat napačno vzgojo svojim hčeram glede na bodoči poklic gospodinje in matere. Oni pojmi o ženski vzgoji, kateri so vladali v prvi polovici tega stoletja v visokih ruskih

družbah, vladajo deloma še dandanes pri nas, pojmi, katere je Gogol v „Mrtvih dušah“ s fino ironijo ošibal, rekoč da „troje rečij je steber človeškim krepostim: francoski jezik, neobhodno potreben za družbinsko srečo, klavir, da napravlja žena možu prijetne trenutke, in slednjič je pravi gospodarski del, namreč pletenje denarnic in drugih takih igrač, s katerimi se preseneti ta ali oni mož pri pravi ali nepravi priliki.“ — Toda pustimo višjo družbo. Ti sloji imajo čas, denar in tudi potrebno skrb, da lahko vsaj nekaj store za vzgojo svojih hčera. Ako tega ne storé prav, je njihova stvar. Nam bodi pa skrb, da damo priložnost srednjim in nižjim slojem, vzgojiti svoje hčere za dobre gospodinje in matere. Žal, da dozda za to, vsaj pri nas Slovincih, ni bilo nikake prilike. Zadnji čas je, da se kaj stori. Ako so se za obrtne učence ustanovile obrtne nadaljevalne šole, kjer si učenci pridobivajo za „izvajanje svojega poklica potrebnih znanostij“, zakaj bi se ne ustanovile za manj premožna dekleta gospodinske šole, kjer bi ista si pridobivala znanja za svoj bodoči poklic matere in gospodinje v skromni delavčevi ali obrtnikovi družini.

Gospodinska šola, kakoršno si mislimo, mora biti urejena na podlagi praktičnega vežbanja.

Razredba uredi se tako, da dobe dekleta pouk v kuhanju, najpotrebnejšem šivanju, krpanju, pranju, gladenju, čiščenju stanovanja in hišne oprave. Kuhanje se omejuje na navadne juhe, mesna, sočivna in močnata jedila. Teoretični pouk naj bi se omejil na najpotrebnejše. Pouk naj bi bil dvojen: dneven in večeren, tako da bi se pouka udeleževati mogla tudi ona dekleta, katera po dnevu ne utegnejo. Na tak način je urejeno že več gospodinskih šol oziroma gospodinskih kurzov drugod in povsod vspevajo.

Rodoljubje in ljubezen.

Spisal Fran Govekar
(Konec.)

Govekar vpleta po nepotrebnem osebe, brez katerih bi se povest prav lahko in istotako razvijala in sklepala. Omenim naj samo oni dve maloverjetni stari devici: Nežiko in Maliko. Povest bi n. pr. boljši vtis delala na čitatelja, ako ne bi v njej naletavali na pustolovce in zoprne prizore, kakor jih v preobilnosti nahajamo n. pr. pri zaročni pojedini. Kako se tu nekatere osebe vedejo pretirano, nenaravno, a kar je najhuje, tudi nedostojno! — Kako malo čednostno govori zdravnica s svojim možem; in pa ona kontrolorka! — Da bi ona, povabljeni gost, vedno popraševala po jedilih, nestrpno čakala, da bi nosili na mizo, v enomer tarnala in pričkala se s svojim možem, češ, da je tako lačna, a naposled, ko začne večerjati, da bi „hitela tlačit servieto za vrat, rožljala z nožem in vilicami, naložila si toliko na krožnik, da je šlo čez“ — da bi „hlastujé, cmakáje rezala, trgala, srkala na celi zajčevi nogi!“ — Gospod pisatelj, kje je vaš ukus, da molčim o estetiki! — Kontrolorka, tedaj oseba viših slojev, da bi se v tuji hiši, v družbi izobraženih gostev tako vedla? — Ali menda popisu te pojedine velja Aškerčevo malikovalno vzklíkovanje o „čarobnem peresu“, o „elegantnosti“, o „finoči“ pisateljevi? — Tako naj bi se

vedle in govorile slovenske gospe, to naj bi bilo — vedno po Aškerčevem mnenju — slovensko življenje.“ — Žalostno, ko bi res bilo. Ako slovenske meščanske gospe res niso tako izurjene v pravilih bon-tona, kakor so menda Nemkinje in Labinje, a robate, nedostojne in gnjusne gotovo niso. To si, gospod pisatelj, zapomnite za bodoče!

Tudi v značaju Melanije, druge glavne osebe povesti, ni bil pisatelj dosleden v popisovanju. Ona naj bi bila, poleg tega, da je krasotica, — dasi ne morem misliti si lepotice rdečelase — veleizobražena, razumna, plemenita, čednostna, a ne vede se vselej in povsod kot taka. Ko se je prvič seznanila s Kresom, izraža svoje navdušenje zanj z besedami: „Ah, kako je vendar lep!“ — Razumna, izobražena ženska vzklíknila bi: Kako je prikupen, ali, kako je ugleden, ali, kako je možat, ali kaj enacega, ker se jej lepota vidi le kot pristranska reč, da si je tudi kaj vredna, ako se pridruži drugim moškim krepostim. Samo malomodne ali lehkomišelné ženske iščejo in se navdušujejo ob moški telesni dovršenosti. Kaj pa naj še le k temu počemo, da se ona, veleizobražena, razumna, joče, ker ne ve, katero obleko da naj bi si izbrala, da bi bolje ugajala svojemu ženinu?

Tudi se Melanija proti Kresu, ko še ni nje ženin, presmelo vede. Komaj je Kres izjavil, da je ona njemu več, nego znanka, več, nego pri-

jateljica, kar „se mu obesi na vrat“ — „sloni mu na prsih!“ . . . Tudi je neslišano, da bi ugledno, čednostno dekle prosilo poljuba, kakor dela Melanija: „Josip . . . poljubi me!“ — Kje je sramežljivost, kje je dostojnost te uzorne deve? — Naj ženska še tako vroče ljubi — v mislih imam vedno krepostno žensko — naj še tako iskreno hrepeni po znaku ljubezni, sramežljivost bode v njej vselej močnejša, nego valovitost njene koprneče duše. — Gospodu pisatelju bi priporočali, da bi izobražene, izgledne, v resnici krepostne ženske z večjo pozornostjo opazoval in premotrival, in tedaj morda včasih tudi z njimi občeval, da dobi druge pojme o njih nazorih, o njih obnašanju in govorjenju, da bode drugikrat srečnejše zadel njih značaj. Kako dobro zna n. pr. popisovati lehkomišelné, malovredne ženske, pokazal je v svojem romanu „V krvi.“

Glavni junak povesti, Kres, je po svojem značaju srečnejše zadet, ter je prikupnejši od Melanije, ker je možat in trezen. A tudi on se enkrat pregreši v svoji moški dostojnosti. Ne zdi se mi verjetno, da bi resen, izobražen, tudi glede morale vseskozi vrl mož, stoječ v jutro pred zaklenjenimi vratmi zasebne sobe mlade gospodične, silil, da bi v njo dobil vstopa, in ko mu ga Melanija noče dati, prav po paglavski moledoval, da bi ga vender spustila k sebi, če ne za dalje časa, „vsaj za tri . . . za pet minut.“ — Ako

Prva taka šola v Avstriji se je ustanovila v Dornbirnu. Ustanovil jo je človekoljuben tovarnar. Leta 1892. je podobno šolo ustanovil na Dunaju obrtni nadzornik dr. Migerka s svojo soprogo in Dunaju so sledila druga mesta.

Šola dr. Migerke je odprta vse leto. Vsak kurz traja dva meseca. Za jeden kurz se določi dvanajst deklet, starih nad šestnajst let. Pouk je brezplačen. Pripravljena jedila povžijejo dekleta sama in plačujejo zato po 10 kr. na dan. Za šivanje in krpanje vporablja se lastno blago učenk. Pri vsem pa je vodilo: delati čedno in ščedljivo. Ti kurzi nimajo namena, vzgajati kuharice ali hišin, temveč dobrih gospodinj obrtnikom in delavcem.

Gospodinjskih šol (Haushaltungs- ali Wirthschaftsschulen imenujejo jih Nemci) najdemo že precej po mestih. Omenjam samo nekatere, ki imajo večji obseg in širši program, kakor ona na Dunaju. Vsem na čelu koraka tudi v tej stroki Amerika. V deželi dolarja, kjer praktično nazarje človeških potreb rodi vedno prave pripomočke, so velikanski zavodi namenjeni potrebam vseh slojev naroda. Peter Cooper v New-Yorku in Charles Pratt v Brooklynu sta ustanovila velike zavode s svojimi sredstvi, zavode, kjer najde tudi najrevnejši človek pripomočkov za naobrazbo in razvedrilo. — Prattovo gospodinjstvo šolo, ki je prikrojena tudi za potrebe revnega ljudstva, obiskuje več kakor poldrugitisoč učenk na leto. Ravno tako uzorne gospodinjke šole so v New-Yorku v Cooprovem in v Philadelphiji v Dreslovem zavodu. Pouk je dvojen: dneven in večeren.

Na Nemškem je znamenit tak zavod v Berlinu. Ustanovil ga je leta 1866. Adolf Lette in ta šola se se razvila v teku časa v velikansk ženski zavod. Poučuje se ženska mladina v trgovinskih, fotografskih in ženskih obrtnih poslih. Z zavodom je združena tudi velika gospodinj-ska šola.

Manjše ali večje gospodinjke šole so po mnogih mestih na Nemškem in Francoskem in tudi Rusiji jih ima.

Ljubljana, kateri vsi želimo, da bi napredovala in postala pravo središče Slovencev, tudi živo potrebuje gospodinjke šole. Ne kakšna teoretična, samo za višji srednji stan namenjena, bodi gospodinjka šola v Ljubljani, temveč praktična vežbalnica za bodoče gospodinjke delavskih in obrtnih družin. Ti sloji so po naših mestih najštevilnejši in za njih praktično življensko naobrazbo se mora slednjič tudi skrbeti. Šola bi bila, kakor drugod, tudi pri nas nevezana na zasebno podporo. Ker pa stroški niso Bog vedi kako veliki, mislimo, da se bodo našli zasebniki, občina in javni denarni zavodi, ki oživetvoré to idejo. Tudi to-

varniški podjetniki, zasebni in državni, prispevali bi gotovo k vzdrževanju takih gospodinj-skih kurzov, ker bi delavke imele od te šole mnogo koristi.

Zasebna in javna dobrodelnost skrbi po raznih zavodih in društvih za uboge, za hirajoče, bolne, za sprieno mladino, za odpuščene kaznjence itd. Koliko manj bi bilo treba delati za omenjene zavode, ako bi se skrbelo, da se odgojé dobre gospodinjke in dobre matere! Koliko manj bolezní in sprijenosti bi bilo, da ima vsaka družina razumno vzgojeno gospodinjko, ki napravlja možu in otrokom domače ognjišče prijetno in sveto.

Zlu se mora iti do korena. Vzgojimo žensko delavsko in obrtniško mladino v dobre gospodinjke, in rešili bomo kos socijalnega vprašanja. Delo in zaslužek ne zadostujeta sama, pridružiti se jima mora še dobro gospodinjstvo in z njo spojena rodbinska zadovoljnost.

Skrajna nesramnost.

Znano je, s kako predrznostjo in s kakim gnevom se je zaletaval goriški poslanec dr. Versegnassi v svoji znani interpelaciji zoper opazko g. grofa Coronini-ja, da je Primorje gnezdo irredente. Gospod poslanec je svečano protestoval proti taki insinuvaciji, tako da bi človek res mislil, da je vse govorjenje o irredenti v Primorju golo obrekovanje.

Drugačno izrazil se je v tem oziru gospod poslanec Lenassi. On pravi, da vskliki „Viva l'Italia, viva Umberto“ je že dementoval g. ministerski predsednik v svojem odgovoru na razne interpelacije in da so jih tudi ovrgla uradna poročila. Sicer pa — je nadaljeval — nam ni navada zanikati takih vsklikov, ker so nam nevšečni, ampak le radi tega, ker se niso istinito vršili. Ta poslanec se je izrazil v tem oziru nekako dvoumno, a ni si upal kar naravnost povedati, da so Italijani zvesti Avstrijanci.

Če prečitamo pa dunajske liste, „N. Fr. Pr.“, „Fremdenblatt“, itd., potem tržaško tetko „Tr. Zeitung“, onda smo pač uverjeni, da so Italijani sama najčistejša zvestoba do naše države. Slovanski poslanci, ki so v tem oziru družega mnenja, so sami obrekovalci, ki so govorili slabo o svojem bližnjem le z namenom, da bi ga črnili. Posebno se pa odlikuje v tem poslu tržaški vladni list, ki je pisan v nemškem jeziku, dočim govori in piše uradni list v Trstu, imenovan „Osservatore Triestino“, vse drugače. Se ve, da greši ta list le na nevednost nemških čitateljev, oziroma na to, ker je uverjen, da se malo čita in na Dunaju sploh ne čita.

Označeni list piše v posebnem članku z nadpisom „Glasovanje naših poslancev“: „Nismo

nikdar tajili, da v zmagi onih gospodov (progresistov) nismo našli nič hvalevrednega; nasprotno trdimo, da bodo morale razmere zvezati ono stranko, ne danes in tudi ne jutri, a s časom z državnimi interesi.“ —

Uradni list pripoznava tukaj vender očitno, da progresisti v Trstu se nikakor ne brigajo za naše državne interese, a nadeja se, da se bode to godilo — s časom. Potem nadaljuje:

„Od strani progresovskega lista nam je bilo namignjeno, da ta naša nada je iluzija, ter da pozna tržaško prebivalstvo mnogo bolje Zanderlija, Cavalattija in Rudinija, nego Badenija, Kathreina in Abrahamovicza: mi ne moremo tajiti, da je temu tako, če ne za vse, vsaj za del tržaškega prebivalstva. A ravno zaradi tega, ker so razmere take, nas veseli, da so šli progresovci v državni zbor, in zanimanje, s katerim sledi prebivalstvo razpravam v zbornici, odpira pot tudi temu delu prebivalstva, da bode spoznavalo bolj naše razmere, nego jih je poznalo do sedaj, ter da se bode čutilo bolj vezano na našo državo, nego se je čutilo vezano do sedaj.“

S tem pripoznava tržaški uradni list pač jasno in javno, da ogromna večina tržaškega prebivalstva (vsi poslanci tržaški so progresovci) nema smisla za našo državo, a nadeja se, da se malo po malo privadi našim razmeram ter da se bode začelo s časom zanimati za to ubogo Avstrijo. Ali si moremo misliti lepše in jasnejše spričevalo o neizmerno žalostnih razmerah v Primorju, nego je podaja tu svetu uradni list?! A pri vsem tem hočejo dunajski oficijozni in drugi listi svet slepiti, da italijansko prebivalstvo v Primorju je lojalno in avstrijsko!

Klasičen je odgovor, kateri je dobil ta list od glasila irredentovske stranke v Trstu. Človek ne ve, ali bi pri tem pomiloval to ubogo našo Avstrijo, ali se jezil nad nesramnostjo irredentovskega lista.

„V tej prozi uradnega lista“, pravi „Independente“, „je — to moramo priznati — nekaka odkritosrčnost. Uradno glasilo pripozna, da sedaj ni vezana naša stranka na državne interese, in pripoznava, da naše ljudstvo pozna bolje držav-nike bližnjega kraljestva, nego one, ki so na Dunaju.“

Toda list zaupa času, bodočnosti, zanašaje se — seveda — na tiskovine, na to mogočno sredstvo, ki pretvarja ideje. S stališča „Osservatore-jevega“ bi se skoro zdelo, da je v tem nekaj logike; toda glavna napaka je v začetku, in z isto slastjo, s katero on opetovano zatrjuje, da je naša udeležba pri volitvah poslancev na Dunaj neko sredstvo, ki bi imelo vezati naše interese z državnimi, z isto slastjo ponavljamo „Osservatoru“, da naša stranka — pravimo „naša“ — nadaljuje v politiki moralno absti-

je Kres želel povedati Melaniji na štiri oči kaj posebnega, kaj važnega, ni, da bi se moralo to zgoditi baš v njeni sobici. Ako mu ona zabranjuje vstop, mora imeti k temu svoj posebni vzrok; siliti jo k temu bilo bi za vsacega proti pravilom občevarja in dostojnosti, koliko bolj za mladega moža, katerega poleg živega zanimanja in iskrenega češčenja do omenjene deve sili še močnejše čustvo k njej. Že ta okoliščina sama na sebi morala bi ga napraviti vzdržljivejšega, plašnejšega. Ali pa menda misli pisatelj, da se v moški duši ne oglašá naravni čut moralne dostojnosti?

Tudi ona neumljiva slutnja, da mu preti nesreča, morda celo smrt, in to baš pred dnevom, ko se določi z očetovim pritiranjem snubiti Melanijo, je celo neutemeljena in neverjetna. Da bi z dušnimi, telesnimi in gmotnimi darovi obdarjeni mladi mož ono noč pred zaželenim dnevom, ko se nadeja, da se mu izpolni najgorkejša želja srca, prisvojiti si ljubljeno, plemenito, lepo in bogato devo, katera čuti in ve, da tudi njega ljubi in se mu torej ni bati, da bi dobil košarico, da bi se v tako vznešenih, srečnih trenutkih pričakovanja in upanja udal temnim, obupnim mislim in slutnjam, to je celo nenaravno in neverjetno. Druga sladka nebesa žaré v prsih takega zakonskega kandidata, blažena čustva prešinjajo njegovo dušo in nikakor ne more misliti na najhuje, na smrt! Tu igra

pač najbolj važno ulogo znani „deus ex machina“.

O nesrečnem koncu junaka te povesti nočem govoriti. Moderni romanopisci se kaj radi bavijo in ponašajo z dvoboji. Kadar ne vedo primerne konca svojim dvomljivim junakom, ga na ta lahki način kar z enim krepkim mahom spravijo s pozorišča. In s tem je pisatelj rešen vsake zadrege in sitnobe zaradi umestnega in presunljivega zvršetka svoje povesti.

Po mojem ukusu dvoboj ni, bodisi njemu uzrok še tako tehten in neizogibljiv, tak, da bi se v stoletju napredka ne moglo izumiti pametnejše, častnejše, bolj človeško in bolj krščansko zadoščenje med dvema razžaljenima strankama.

Tudi ono natanko in nadrobno popisovanje toalete, koje sega že v nespodobno preiskovanje in naslikovanje malo da ne vsakega telesnega uda, katero se je pisatelju Govekarju posebno prikupilo, ni posel umnega pisatelja. Dober pisatelj omenja te postranosti samo z nekojimi potezami, a le v redkih slučajih postaja obširen, takrat namreč, kadar se iz oblačila mora razvideti značaj in veljavnost kake osebe. Govekar pa je neutrudljiv v preiskovanju in popisovanju telesnih podrobnostij in omam, zvunanjih vtisov in zapeljivosti; a za notranjo ceno človeka, za duševne njega vrline in posebnosti se le površno briga, kakor da bi teló nadvladalo dušo, ne pa narobe. Zato njegove povesti ne bodo nikoli

vživale trajnega zanimanja in stalne vrednosti; zastarele bodo kmalu. Kdor hoče kot pisatelj pridobiti si nevenljivega zanimanja in simpatij tudi pri poznih rodovih, opisuje bolj duševno življenje, nego telesno, predločuje bolj notranje borbe in zmage, nego zvunanje bede in prestopke, daje okušati srčnih presunjenostij več, nego telesnih omam, odkriva naj naše mišljenje, naših src težnje in hrepenenja. — To so snovi, vredne, da se opisujejo, a še bolj vredne, da se čitajo in premotrivajo. Pisatelj, ki se bavi največ z vnanjim življenjem, se kmalu obrabi. Govekar naj piše še dve — tri povesti po svojem kopitu, in brž bode na suhem. Samo duša je oni neusahljivi vir, ki daje pisatelju brezštevilnih in bogatih snovij, snovij katere dosledno sestavljene in okrašene s primernim duhovitim slogom, dajejo bisernih povestij, katere ne bodo nikoli dolgočasile, nikoli zastarele, ker so porojene, vzrasle in takorekoč vtelesene v človeku samem, ter so zato vedno nove.

Še eno, zadnjo opazko! — V politikovanju, v popisih zborovanj in političnih shodov je pisatelj še najizvedenejši. Ali je pa tudi to kaj posebnega, kaj umetnega? — Treba samo pazljivo čitati kak političen slovenski časopis, in kmalu najdemo v njem raztreseno vse ono, kar nam tu pisatelj podaja v celoti. Kar je pristno Govekarjevega, to je le zafrkavanje naših političnih slavnostij in pri naših razmerah komaj hvale vredno.

nenco. Tržaški poslanci na Dunaju so za nas poslovodje (uomini d'affari), katere je potreba tja poslala, da nam preskrbijo, česar potrebujemo.

In radi tega, ker imajo oni močje to nalogo, je pač naravno — nadaljuje „Independente“ — da se bomo še pečali z njihovim delovanjem in zastopstvom, toda bolj od daleč: odkrito povedano, mi ne čutimo potrebe, da bi sledili in tekali za tolikimi plemeni, s katerimi nimamo nič skupnega, če se oziramo na naše nagnjenje in naš čut.

A potem piše zopet imenovani list: „Osservatore“ zaupa času, bodočnosti! To je iluzija!

„Mi se nismo nikakor predrugačili in nimamo namena predrugačiti naše nazore. Mogoče, da se kažejo „Osservatoru“ kaka naša dejanja kot znamenja, da se naša stranka predrugači in prestroji, in to ga menda navdušuje, da se krčevito drži svojih iluzij, toda list naj bode uverjen, da stranka, kateri na čelu je naš list, ni spremenljiva v načelih; njena vlakenca so od granita. Naša stranka lahko deluje po novih sistemih, ne da bi kdaj predrugačila svoja načela.“

Jasneje pač ne more nobena stranka govoriti; to je jasno in javno veleizdajstvo! In dunajski „šmoki“ se upajo zagovarjati še take ljudi, ter predbacivati našim poslancem, da ne govoré resnice. To je pač skrajna nesramnost!

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 19. maja. Ako si zadnje občinske volitve v Ljubljani predočimo, ako se oziramo na to, da so postavili Nemci svoje kandidate v prvem in drugem razredu, moramo pripoznati, da so Nemci v Ljubljani postali drzni. Sami ne taje, da so se udežili „in corpore“ zadnje državnozbornske volitve v Ljubljani. Od tedaj raste greben nemško-liberalni stranki, od tedaj zahtevajo, da se upoštevajo zopet kot politična stranka. Kako veselje je bilo pred leti, ko je zmagala v mestni dvorani tedaj še jedina slovenska stranka, kako navdušenje je zavladalo, ko so vrgli zadnjega Nemca iz občinskega sveta! Pred zadnjimi volitvami se je to navdušenje zoper Nemce komaj še zanetilo in malo je manjkalo, da ni zopet vstopil v mestno dvorano slovenske prestolnice isti krivični Nemec, ki kaže svoje globoko sovraštvo do Slovanov v dunajski zbornici.

Da bojazen zaradi nastopanja Nemcev v Ljubljani ni tako brezmiseln, kakor bi kdo sodil, opozorim še na jedno stvar. Kdor bere poročila iz sej mestnega sveta natančno, mora zapaziti, da se parcela za parcelo prodaja nemški kranjski stavbinski družbi. Samó kar se tiče svetá okoli Tivolija, je skoro vse že v rokah te družbe. Hišo za hišo ondi zida, in kmalu bo vsa

Tedaj tudi v tej stroki nam pisatelj s svojo povestjo ni podal kaj izvanrednega. Sicer pa menim, da sem dovolj dokazala, da ta povest nikakor ni umotvor, kakor nekateri Govekarjevi privrženci trdijo, temveč le navadna, srednje-dobra povest. Napredka na polju romanistike slovenske nisem v njej zapazila nobenega —

Potrebno se mi je zdelo to odkriti in dokazati, ne zaradi čitateljev, kateri tudi imajo ukus in zdravo sodbo, temveč, da se ne bi pisatelj vsled pretiranega, nezaslužene kajeja svojih privržencev prevzel. Znano je, da kdor se prevzame, navadno nazaduje, in to vsled krivega prepričanja, da je dovršen umetnik, in tako ne teži več po tem, da bi se popolnjeval. Mi pa želimo, da bi pisatelj, kateremu ni odrekati pripovednega talenta, v resnici napredoval. Pri njegovi mladosti to od njega ni težko zahtevati, temveč celo naravno, možno in pravično je. Treba mu samo dobre volje, nekoliko menj častihlepnosti, mnogo menj samosvestnosti, a tem več skromnosti, da spozna svoje nedostatke, več potrpežljivosti, da nedostatke popravi, ter sila veliko vstrajnosti. Potem bi se mu smela prorokovati bolj zaslužena slava, kakor mu jo prepeva sedaj dvoje prijateljev.

Rodoljubkinja.

Tržaška cesta njena lastnina, ali pa lastnina drugih Nemcev, katerim se poslopja prodajajo. Skoro vse, kar zida naš mestni zastop, prevzemajo nemški stavbeni podjetniki. Baron Schwegel, ki je načelnik kranjski stavbinski družbi, zna dobro kupčevati z „gospodarsko zvezo!“ Omenil bodem prihodnjič bolj natanko, kako dobro premišljene so Nemcev gospodarske akcije. Nemec si ustvarja v Ljubljani povsod trden temelj, med tem ko se slovenski stranki prepirata in podirata. Upajmo, da tudi Slovencem skoro vzide pamet.

Podjetje, da bi se osnovalo slovensko stavbinsko društvo se je sicer razbilo, zato, ker imamo Slovenci to slabost, da stavimo strankarske koristi nad skupne, toda, ali naj bo vsled tega ta ideja za vselej pokopana? Ali nimamo med seboj za splošni-blagor vnetih in premožnih mož, katerim denar pa samo na kupu leži? Ali bi si ne pridobili ti močje neizmerno zaslugo za narod, ako bi postavili temeljni kamen slovenski stavbinski družbi? Koristno bi bilo, ako bi se o tem v javnosti zopet in zopet govorilo. Čim bolj smo v vsakem oziru od tujca neodvisni, tem bolje za nas. Zjediniimo se najprej vsaj na tem jako važnem polju!

Iz Spodnje Šiške, 20. maja. Šišenska čitalnica priredi spomladno veselico dne 13. junija. Prošla leta vršile so se jednake veselice v korist družbi „Sv. Cirila in Metoda“, za „Narodni dom“ itd. Letošnja veselica bo pa na korist „Šišenske čitalnice“ oziroma za zgradbo „Vodnikovega doma“ v Spodnji Šiški.

Stavbeni prostor, 337¹/₂ Anžokovega travnika na zgornji cesti, je kupil odbor po ugodnih pogojih. Zdaj mu treba skrbeti na dalje. Naj bi postal dohodek prihodnje veselice spodbuden za podvzetni odbor! —

Čitalnica ima sicer primeren prostor v našem. Toda skrb je opravičena, da bi sedanje stanovanje mogla kdaj izgubiti. Kam pa potem? V Spodnji Šiški nedostaje stanovanj v kljub temu, da se gradijo nova poslopja. Odbor čitalnice je prišel do prepričanja, da je obstanek društva popolnoma osigurjen le, če si postavi lastni dom. Na izrednem občnem zboru so društveniki predlogu, da se kupi del Anžokovega travnika v ta namen, da se zida „Vodnikov dom“, enoglasno pritrdili. Prostor je sedaj društvena last. Treba še kamenja, opeke itd. Z nabiranjem sredstev za zidanje pričelo se bo dne 13. junija — s prodajo orehov. Po običajnem receptu deloval bo odbor z vnemo, da prav kmalu položi temeljni kamen „Vodnikovemu domu“ v Spodnji Šiški.

Iz Trsta, 20. maja. Med Slovenci po mestu in okolici se vznemirjenje ne poleže. Vse je ogorčeno, da so kriški narodni mučeniki, ki so v svoji navdušenosti za pravično stvar napravili nekoliko izgredev, prejeli takó ostre kazni. Med Križani so trije dobili nad jedno leto in jih ne izpuste iz zapora. Zdaj pridejo pred sodiščem na vrsto še Barkovljani in drugi. Naši trije odvetniki imajo za četrto leta dovolj požrtvovalnega posla. Bali smo se, da bode zapiranje fantov med ljudstvom napravilo reakcijo glede narodne stvari, a godi se ravno nasprotno. V boju se kažejo junaki, v ognju se sčisti zlato. Ljudstvo postaja vedno bolj zavedno in ponosno na svoj mili jezik in na svoje narodne pravice. Kako ponosni so n. pr. Križani, da jim plapolá na trgu sredi vasi velika narodna trobojnica, za katero so prej toliko moledovali, da bi jo smeli nasaditi, a se jim ni dovolilo! Tudi list „Edinost“ se zelo širi, ker vse hoče čitati o domačih dogodkih in novicah.

Kupljena „cikorija“ je še preplašena. Nekateri sluge Lahonov, ki so pobegnili, se še niso vrnili. Očita jim znabiti še vest, da so napravili izdajalstvo nad brati, ko so kupovali glasove po kroni in delali za tujca.

Lastništva gledališč kažejo zagrizenost do Slovencev s tem, da pod praznimi pretvezami nočejo za slovensko veselico v korist družbi sv. Cirila in Metoda odstopiti nobenega gledališča, kar so prej v poletnem času vedno radi storili. Za veselico je bilo že vse pripravljeno. Nastopila bi bila dekleta v narodni naši in do 300 pevcev. Gmotni in moralni uspeh bi bil izvrsten,

a sedaj moramo, ako nam Italijani ne posodijo gledališča, omejiti se na mal prostor, ali pa čakati, da si po vzgledu Celjanov sezidamo svoj „Narodni dom“ z dvorano za gledališke predstave.

Z Goriškega, 20. maja. Oprostite, g. urednik, da sem nekoliko zaostal z dopisi. Naše goriške razmere so tako zmedene, da ni moči hitro pravega zadeti. Vse javno gibanje se vrti še zdaj okoli bolezní prevzvišenega knezonadškofa. Laška duhovska stranka si je postavila nalogo, kolikor mogoče svojo krivdo na druge zvrčati in, kar je najvažnejše, moža v znani tržaški hiši ohraniti. Da so laški duhovni svetovalci (posebno eden iz Italije) veliko pripomogli, da je prišel prevzvišeni knezonadškof v težave, je obče znano. Kdor pozna našega predobrega in nedolžnega nadpastirja, ta se ne bo nikdar čutil, da se je dal zvoditi. Res je, da so visoki svetni gospodje pritiskali ob svojem času na prevzvišenega, toda brez svéta od strani laških duhovnikov bi on nikdar ne bil stopil čez prag deželne zbornice, brez prihajacev iz Italije bi ne bil šel na opolzlo politično polje, kamor se ni čutil poklicanega. — Govori se (kar z vso rezervno omenjamo), da je glavni svetovalec knezonadškofa tudi razsvetlil okna na dan volitve v veleposestvu. — Sploh je vsa Ecova stranka, takozvana katoliška laška stranka, pokazala v zadnjem času, da ji je narodnost vse, vera le sredstvo za pobijanje slovenske narodnosti. Ker pa zdaj vidijo, kam so pripravili knezonadškofa, zato se nekoliko umikajo in opravičujejo svoje postopanje na različne načine.

Premeteno piše L'eco in nekako prijaznost ponuja Slovencem, ali to le v zadnjem času. V privatnih pogovorih se baje hlinijo gospodom okoli „Pr. L.“ da so pravični Slovencem. Opozarjamo naše gospode v mestu, naj bodo previdni in naj ne verujejo laški pretkanosti. Glavni znak laških duhovnih svetovalcev je neodkritosrčnost, posebno na političnem polju. Predobro je znano slovenskim duhovnikom, da laški duhovniki (zlasti oni iz Italije) hočejo gospodovati ne le nižji duhovščini, nego tudi višjim cerkvenim dostojanstvenikom. Ta vpliv na zgoraj si znajo pridobivati s „pobožnostjo“, s pisanjem takozvanih laških katoliških listov, v katerih družega ne beremo, kakor pri vsaki drugi vrsti besede „cattolici“ in „Gesù Christo.“ V enomer v vseh člankih se isto ponavlja. Kaj pozitivnega, kakšnih praktičnih nasvetov zastonj iščeš pri njih. Kar velja za Gorico, isto velja tudi za Trst. S takim pisarjenjem se prikupujejo pri svojih predstojnikih, da jim ti vse verujejo, češ, italijanski duhovniki so bolj pobožni, kakor slovenski. Ni čuda potem, da včasih cerkveni predstojniki razmere vse drugače presojujejo. Laški duhovniki se smatrajo nekoliko višje od drugih, kakor da bi prav visoko tam gori nekje stali, od koder zaničljivo doli gledajo na slov. duhovnike. Dočim je slovenski ali hrvaški duhovnik odkrit značaj, vse je pri njem naravno, ne prisiljeno, se vse to pogreša pri naši laški duhovščini. Dokaz temu je očitna, pregrešna zagrizenost povodom zadnjih volitev v Gorici in pa v Trstu. Laška duhovščina na Primorskem je zdaj razkrinkana. Nji je katoličanstvo pretveza. Mislijo, da so stebri svete katoliške cerkve, mi pa odkrito povemo: Največji sovražniki svete katoliške cerkve so laški duhovniki, ki neitalijansko narodnost preganjajo in se rajši z ložo zvežejo, kakor s slovenskimi duhovniki.

Nasprotniki sv. cerkve pri neitalijanskih narodih opazujejo postopanje teh duhovnikov in po njih sodijo katoliško cerkev. Kolikokrat bremo, da je Rim nasproten slovanski narodnosti! In kdo je vsega kriv? Laški duhovniki, ki se zaganjajo v slovansko liturgijo in ne privoščijo Slovanom po naravi zahtevanih narodnih pravic. Izkušnja uči, da laški duhovniki nočejo službovati na deželi, ker jim je delokrog za laško propagando premajhen, le v mesta silijo. Hlinijo se navzgor in ližejo na vse strani, da to dosežejo. Žal, da so nekateri slov. duhovniki še zdaj tako kratkovidni, da jim vse verjamejo. Torej — gospodje slovenski duhovniki, pozor!

Iz zlate Prage, 18. maja. — Kakor je bilo navdušenje za jezikovni naredbi za Češko

in Moravsko veliko, ko sta bili razglašeni, tako je sedaj jako užalilo vse Čehe, ker se obseg in oblast teh naredb vedno bolj utesnjuje. Justični minister Gleispach je pred kratkim dal uradom svojim neko posebno navodilo, po katerem naj se uradniki ravnaajo pri praktičnem izvrševanju jezikovnih naredb. Vsled tega naj se rabi za notranjo službo v pisarnah nemščina; vse uradne knjige in izkazi, iz katerih stranke ne morejo zahtevati izpiskov, naj se pišejo v nemškem jeziku; uradniki razpravljajo, kadar imajo opraviti s svojimi višjimi predstojniki, nemški; vse pismeno občevanje med uradi bodi nemško. Sedaj, ko je Gleispach izdal to navodilo, so baš take razmere pri uradih, kakor so bile prej, ko ni bilo jezikovne naredbe. Ali je grof Badeni i s Čehi hotel igrati — komedijo? Ali morda s tem hoče pomiriti razžaljene Nemce? Toliko je gotovo, da grof Badeni pri pogodbi z Ogersko neobhodno potrebuje glasov čeških poslancev, in da ti poslanci ne bodejo dvignili rok pri glasovanju v državnem zboru, ako Gleispach ne prekliče najnovejše svoje naredbe.

Nemci še vedno protestujejo zoper najno vejšo postavbo za Češko in Moravsko. Praški nemški listi vsak dan prijavljajo različne „Protestkundgebungen“ iz vseh nemških logov in gajev. Profesorji in docenti praškega vseučilišča so protestovali, ker se bojé, da bi — če vlada ustanovi na češki pravni fakulteti nemške kurze — postala nemška pravniška fakulteta nepotrebna, kar bi bila sevé silna škoda za nemški rod. Oglasili so se s svojo peticijo na državni zbor in na gospodsko zbornico i profesorji in docenti nemške tehnike; med katerimi se čita več pristno slovanskih priimkov. Nekatera nemška mesta na Moravi nameravajo poslati naravnost k cesarju veliko deputacijo, da se pritožijo na najvišjem mestu zoper pregrozno krivico. ...

Češka mesta pa tudi pridno pošiljajo pri- znalne izjave svojim zastopnikom. Na Moravskem odpošljejo tudi Čehi svojo deputacijo do cesarja — zahvalit se, če pojdejo Nemci se pritožiti. Praško mestno starešinstvo je dalo ostalim ob- činam lep vzgled v tem oziru, ko je vzprejelo v zadnji svoji seji resolucijo, s katero se obsojajo in zavračajo vsi ostudni nemški napadi na narodnost češko in češko državno pravo ter licemerske pritožbe zaradi zatiranja nemštva. „Ta sklep“, dostavil je župan dr. Podlipný med burnim ploskanjem, „naj gre od mesta do mesta, od vasi do vasi in povsodi naj najde primeren odziv!“

„Lidový Novine“ (glasilo Mladočehov na Moravskem) poročajo, da je vlada čisto opu- stila misel, da bi izdala kakšno jezikovno na- redbo za Šlezijo.

Češki narodni delavci imajo že dvoje svojih glasil „Český dělník“ (č. delavec) in štiri- najstndevnik „České dělnické noviny“. Kmalu se porodita zopet dva nova lista, ki bosta tudi krepko pospeševala organizacijo med narodnimi delavci.

Sploh se mora reči, da socijalni demo- kratje na Češkem vedno bolj izgubljajo simpa- tije. V zadnjih dnevih so narodni češki listi objavili mnogo protestnih izjav zoper obnašanje demokratov v državnem zboru, kjer so nasto- pili proti češkemu državnemu pravu. Če bi bile sedaj volitve za peto kurijo, godilo bi se jim še slabše, nego se jim je marca meseca.

Zaradi okrajnega sodišča v Trut- novem Nemci ne uganjajo nobenega hrupa več, in vender bo ustanovljeno, dasi ne čisto nemško. Trutnovska občina bo dala svet za po- slopje, razsvetljava in kanalizacijo, do leta 1898. pa provizorično stanovanje, da se bo pričelo uradovati nemški in — češki.

Slavnega slikarja V. Brožíka povzdignil je cesar v plemenitaški stan zaradi slike nje- gove: „Felix Austria nube.“ Sedaj je slika raz- stavljena v Pragi.

Politiški pregled.

Jedinost avstrijskih Nemcev, če je treba iti proti Slovanom, je v resnici občudovanja vredna. Grdo se rujejo med seboj v občinskem svetu dunajskem antisemitje in židje. A 19. t. m.

so vsi jednoglasno sklenili, da naj se odpošlje k cesarju deputacija, ki bode govorila za od- pravo jezikovnih naredb in urejenje jezikovnega vprašanja zakonodajnim potom. Še celo župan dr. Lueger je menil, da mora poudarjati nemštvo Dunaja in v strahu pred njim je pozabil na krščansko pravičnost. Ti naskoki Nemcev bodo Slovane gotovo le še tesneje združili. Mi smo že prej vedno trdili, da v Nemcih nam ni iskati pravde.

Čehi so postali po pravici nevoljni, ker se je ministerstvo zbalo nemškega vpitja in je justični minister izdal izvrševalno naredbo k znanim, nemški svet pretresujočim jezikovnim naredbam, s katero se priznava nemščina kot notranji jezik uradov na Češkem. Boj med Nemštvom in Slovanstvom se je na ta način jako poostiril. Smešno bi bilo, ako bi se Slovani udali napadajočim Nemcem.

Položaj v dunajski zbornici. Odurnost Nemcev, katerim je v boju proti Slovanom vsako sredstvo dobro, prihaja do vrhunca. Slo- vanske poslance postaja sram, da morajo gle- dati že toliko časa umetno narejeno besnenje „kulturnih“ nemških tovarišev, in da morajo biti priče, kako se zapravljata čas in denar z votlim tulenjem po zbornici, koder bi se morali delati ljudstvu koristni zakoni. Krop mora tedaj kmalu vskipeti in narediti se mora konec takim sejam. Kaj pa potem? Mnogo se že govori, da se bode suspendovala za nekaj časa ustava. V narodnem oziru Slovenci nismo dosti dobili z ustavo in ne moremo veliko izgubiti brez ustave. Največ bi dobili iz homatij v Avstriji Madjari, ki najbrže pomagajo pri nas vodo kaliti, da bi vjeli za-se ugodno podaljšanje pogodbe brez parlamenta. Nemci, ki jim gredo na roko, ne- izmerno škodujejo s tem vsem avstrijskim na- rodnom in tudi sebi.

Volitve v dunajske okrajne zastope so se 17. t. m. v prvem razredu srečno zvršile za anti- semite, ki so zmagali tudi pri ožji volitvi s svojimi kandidati. Židovsko liberalna stranka je v tem razredu zmagala le v štirih okrajih, da- siravno je Rotschild osebno in z denarjem šel na volišče.

Izvolitev dveh socijalnih demokratov v Galiciji. Socijalni demokratje v Galiciji so pre- jeli, kakor se poroča iz verodostojnih virov, z Angleškega 80.000 gld. in iz Belgije 30.000 gld. za volitve. In poleg tega je igral važno vlogo tudi judovski denar, kajti judje so bili povsodi pri volitvah na strani socijalnih demokratov kot njihovi voditelji in potem se ni čuditi, kako sta zmagala v Krakovu in Lvovu socijalna demokrata pri volitvi za državni zbor.

Iz državnega zbora.

Večina poslanske zbornice se je zjedini- la o načrtu adrese, s katero misli odgovoriti na cesarjev prestolni govor. Na kratko omenja adresa važneje naloge, katere naj reši zbornica v procvit kmetijstva, obrtnosti, industrije in trgovine, posebno pa poudarja narodnostni mir potom medsebojnega priznavanja zgodovinskih in prirojenih pravic avstrijskih narodov, avto- nomijo kraljestev in dežel in sodelovanje de- želnih zborov pri šolah, ki naj vstrežajo po- trebam raznih dežel in narodov. Slovanske stranke so z adreso zadovoljne, nemške manj- šine bodo pa izdelale svoje adrese. Poslanec Scheicher je naznanil v seji adresnega odseka, da krščanski socijalisti predložijo poseben načrt, in liberalci imajo tudi že svojega.

Zadnji torek bi imela biti seja v zbornici, a seje ni bilo, ker so nemški poslanci pred- stavljali igro: „Divjaki“ od 11. ure do petih po- poludne. Najbolj so bili hudi nad dr. Šušter- šičem, ki je vskliknil, da je to liberalen švindal. Ta resnična beseda jih je tako v živo zadela, da so planili po koncu, rjuli, stiskali pesti in ostudno psovali naše poslance. Nemci ponižujejo dostojnost avstrijskega parlamenta in ni jih sram vleči desetake, po drugi strani pa slepa- riti ljudstvo, da delajo za njegov blagor. To je kultura! — Ker Nemci nimajo bolj pametnega posla, napovedujejo tovarišem dvoboj, kot dokaz, da stoje v cvetu kulture in pravice. Poslanec

Wolf je pozval Hořico, Menger Strobacha in Steinwender graškega nacionalca Glantschnigga. Ako bodo poslanci tako udrihali z meči, kakor znajo z jeziki, se zbornica lahko spremeni v bolnico.

Dne 20. t. m. je dr. Ferjančič zahteval, da naj izda vlada tudi za pokrajine, kjer Slovenci in Hrvatje prebivajo, kaj skoro jezikovne naredbe. Omenjal je, da naj se tudi Nemci učijo drugih jezikov, ker se drugi narodi morajo učiti nem- ščine. Potegnil se je za narodno avtonomijo in povedal, da se Slovenci in Hrvatje bore zoper upravo na Primorskem, katera dela naravnost proti vsem interesom slovanske večine prebi- valstva.

Domače novice.

Osobne vesti. Kornij poveljnik fml. Succo- vaty je prišel zadnji četrtek v Ljubljano inspi- cirat posadko. — Poročil se je v župni cerkvi v Trnovem v Ljubljani g. Josip Kosem, c. kr. fin. računski asistent, z gđc. Josipino Trillerjevo. — 20. maja se je poročil gosp. Ljudomil Nabergoj, c. kr. carinarski asistent in sin znanega prvaka gosp. Ivana Nabergoja, z gospodičino Franjico, hčerjo posestnika Frana Košute v Sv. Križu pri Trstu. — Umril je 17. t. m. v Studenem pri Planini farni upravitelj č. g. Val. Bernard. — V Trstu je umrl sotrudnik pri „Eдинosti“ gosp. Kermavner.

Dr. Herold in dr. Tavčar. Mladočeški po- slanec dr. Herold je izustil v adresnem odseku znamenite besede, katere priporočamo „Narodov- cem“ v premišljevanje. Polemizujoč z nemškimi govorniki je rekel ta mladočeški vodja, „da se more misliti še le takrat na svobodomiselnostno uravnavo državnega organizma, ko bode narod- nostno vprašanje rešeno v smislu pravičnosti in enakovrednosti vseh narodov države. Še le potem, ko se bodo narodi čutili proste, od drugih v razvoju ne zadrževane, še le potem je dan pogoj za svoboden razvoj vseh institucij.“ — S temi besedami je povedal dr. Herold to, kar smo v našem listu s stališča slovenskega na- roda večkrat naglašali, da si zgradimo najprej slovenski dom, zagotovimo si najprej narodni obstoj, potem se še le pričakajmo za notranjo uravnavo. Zato mi vkljub vsem napadom na naše može ne bomo nehalno klicati Slovence na složno narodno delo na podstavi starega slo- venskega programa.

Vera v nevarnosti! „Slovenec“ je prinesel poročilo, da se je v Trziču s pomočjo Bornovih naslednikov in dveh tovarnarjev nabralo do 50 protestantov, ki so kupili hišo, v kateri bodo imeli protestantsko božjo službo. Nam sovražni nemški in italijanski listi so precej podtaknili laž, da so ti prozeliti sad hujškanja slovenskih narodnjakov v Trziču. „Slov. Narod“ tega ne potrjuje, ampak govori, kako bi lahko živeli v Trziču katoličani in protestantje v prijateljstvu. Nam se pa zdi, da se je začel za Slovence na Kranjskem 16. vek. Poroča se nam, da Ljub- ljana dobi slovenskega protestantskega propo- vednika. Ime mu je Chraska, rodom je Čeh in študiral je na Angleškem. Ta bode lepa! Slovenci, združimo se med seboj, da ohranimo svetinji naših očetov: vero in narodnost!

Zoper Žide, kakor smo tožili v zadnjem listu, se v Ljubljani premalo giblje. Oglasil se je nato „Slov. Narod“ z nastopno notico: „Vsi razsodni ljudje soglašajo v tem, da bi bilo naši narodni stvari na veliko škodo, ako bi se v nas naselili Židje. Ako se že trgovinskih zvez z Židi ni ubraniti, ker je velika trgovina in velik del industrije v židovskih rokah, skrbimo vsaj, da se med nami ne naseli preveč krivo- nosih potomcev Abrahamovih. Neki Žid, ki je pred potresom kupčeval v Ljubljani s starimi hlačami, po potresu pa zbežal, a se zopet vrnil, hoče zdaj napraviti trgovino s konfekcijskim blagom. Doslej se trudi zaman, dobiti za tako trgovino primernih prostorov. Razni hišni po- sestniki, pri katerih se je nadležni Žid oglasil, imajo sicer take prostore na razpolaganje, a vsi so Židove ponudbe odločno odbili. Naj bi jih posnemali tudi vsi drugi hišni posestniki!“

Železniki se zvežejo v kratkem po brzjavni žici s Škofjo Loko. Naj prinaša brzjav nesrečnim Železnikarjem dobrih in veselih novic!

Ljudski shod se priredi binkoštni ponedeljek v Bizaviku pri Ljubljani. Na tem shodu se oživi nekdanja cvetoča bizoviška Čitalnica.

Okrajni šolski sveti in nemščina. V „Učiteljskem Tovarišu“ zopet razpisuje „Bezirks-schulrath in Loitsch“ službo na samonemškem jeziku. „Učiteljski Tovariš“ je to pot toliko pogumen, ker smo ga opozorili, da priporoča okrajnim šolskim svetom rabo slovenščine.

Samonemški poštni pečatniki v Ljubljani. „Slovenski List“ je že opetovano opozoril poštno upravo na tri samonemške poštne pečatnike v Ljubljani. Danes moramo opozarjati na četrtega. Poleg samonemških poštних pečatnikov pri pošti na kolodvoru in pri poštних podružnicah v Ljubljani rabi tudi glavna pošta čisto — samonemšk pečatnik. Pismo s takim pečatnikom imamo v rokah. Videli bomo skoro, čegava moč je hujša: svojeglavnost poštne uprave, ali odločnost ljubljanskega župana, kateri menda ni šel zastoj k poštному ravnateljstvu v Trst.

Vransko-Franz. Zahvalo županstva je dobil drž. poslanec g. vitez Berks, ki je pri trgovinskem ministerstvu dosegel milost, da bode poštni pečatnik na slovenskem Vranskem poleg napisa „Franz“ nosil še tudi napis „Vransko“. Žalostno, da morajo naši poslanci za take manekosti moledovati še zdaj, ko so v vladni večini! Sicer pa ime „Franz“ nema pravice obstanka, ker je le spaček, ki je nastal iz slovenskega imena „Vransko“.

Krščanskosocijalni železničarji pri delu. V četrtek dne 20. maja je zborovalo v Poljšakovi gostilni na sv. Martina cesti v Ljubljani kakih 100 tukajšnjih železničarjev, da se pomenuje o novi železničarski organizaciji. Obravnavalo se je o strogo strokovnih vprašanjih — kar se pri razpuščenju socijalnodemokratski železničarski organizaciji ni nikdar zgodilo. Po večkrat sta o predlogu, katerega so na korist železničarjem krščanski socijalisti stavili v državnem zboru, govorila gosp. Gostinčar in gosp. dr. Schweitzer, oglašali pa so se tudi železničarji, kar je napravilo najboljši vtis. Povdarjala se je potreba velikega železničarskega shoda v Ljubljani. Vsi govorniki so izrekli željo, naj nova organizacija mirno, a odločno deluje. Člani krščanskosocijalne železničarske organizacije naj s poučevanjem vplivajo na tovariše, ne pa s sramočenjem političkih nasprotnikov, kar je bil znak socijalnodemokratske organizacije. Železničarji potrebujejo dejanskega izboljšanja svojega položaja in, kakor je pokazal prvi sestanek krščanskosocijalnih železničarjev, bode stvarno delo v tem smislu le v krščanskosocijalni železničarski organizaciji. Delo socijalnih demokratov pa ostane slej, kakor prej, neplodno — zabavljanje!

Iz sej občinskega sveta ljubljanskega. V seji občinskega sveta dne 18. t. m. je dr. Starč poročal v imenu finančnega odseka glede občinskih doklad in predlagal, ker je deželni odbor razveljavil sklep občinskega sveta, da se uvede progresivni davek, da naj se občinska doklada poviša na 20 %. To bo znašalo na leto okroglih 98.000 gld. Dr. Gregorič je naglašal, da stoji na istem stališču, kot lansko leto, da namreč sedaj, ko čutijo vsi slojevi prebivalstva teško breme potresne katastrofe, ne kaže zvišati doklade. Izvrši se naj le to, kar je nujno potrebno, vse drugo naj se pa polagoma izvršuje, in kadar bodo razmere bolj ugodne, naj se tudi zvišuje davek. A ker dr. Gregorič ni pričakoval, da bi prodrli s svojimi nazori, ni stavil nobenega predloga, in le rekel, da bode glasoval proti zvišanju. Toda nekaj se mu je zdelo važno poprašati finančni odsek. Uradniki, kakor znano, ne plačujejo niti občinskih niti deželnih doklad; breme leži na obrtniku, trgovcu in hišnem posestniku. Opravičeno je bilo tedaj vprašanje, za koliko časa misli finančni odsek, da ne bo treba zviševati zopet doklade, in ali bo možno s temi dohodki pokriti izdatke in projektovane naprave prihodnjih let. V strahu pred rastočimi dokladami ne bode z lepa pričel nihče kake obrti, nihče ne bo stavil zgradb, če bodo doklade skoraj to-

liko znašale, kot direktni davek; potem bi bila vsa davčna prostost le iluzorična. Gospod poročevalec je odgovoril, da se ni finančni odsek s tem vprašanjem bavil, sploh pa na to odgovoriti ni mogoče, saj tudi v državnem zboru ne določujejo kaj takega. V obče se bodo pa izdatki sosebno glede Vodmata množili, in ne bo mogoče s tem izhajati. Gg. občinska svetovalca Hrasky in Svetek sta polemizovala proti dr. Gregoriču, češ da je on obžaloval, da uradniki ne plačujejo doklad. Navduševala sta se za višji davek, in g. Svetek se je še izrazil, da bo iz „srca“ glasoval za predloge finančnega odseka. Njima pridružil se je dr. vit. Bleiweis, ki je tudi naglašal, da ne bo mogoče s temi dohodki izvesti vseh načrtov župana. G. župan je poudarjal, da je prepričan, da dokler bodo oni sedeli v občinskem svetu, ne bo treba zvišati doklad, ker bo mogoče s temi dohodki izhajati. Dr. Gregorič je pa odločno oporekal, da bi se njegove besede zavijale, kakor sta to storila gg. Svetek in Hrasky gledé uradnikov. Ako hočeta odgovarjati, naj v prihodnje bolj pazljivo poslušata njegov govor. On je za to poslan v občinski zastop, da zastopa interese svojih volilcev, in v I. razredu je največ hišnih posestnikov, trgovcev in obrtnikov. Če je omenjal uradnike, storil ni tega, kakor se mu predbaciva, da bi obžaloval, da ne plačujejo doklad. Storil je to, da je pokazal, koga se s povišanjem davka najbolj zadene, in pod davčnim bremenom niti obrtniški, niti trgovski stan, niti hišni posestnik ne more uspevati. Sploh se pa čudi, zakaj se gospodje tako ogrevajo za povišanje davka, kakor da bi bilo to Bog ve kako prijetno. Saj ni vendar nobenega protipredloga in on (govornik) se je le usojal poprašati, za koliko časa bode primerno to povišanje zadostovalo. Da bi pa kaj takega po mnenju gosp. poročevalca nemogoče bilo, je čudno. Saj je vendar delokrog občine tako omejen, da se lahko proračuna, kaj bo potreba v bližnji prihodnosti. Primerjati pa državne razmere z občinskimi, je ravno tako, kakor da bi primerjali muho s slonom. Tukaj poznamo dobro drug družega, in gotovo je opravičeno to vprašanje, kakor tudi pričakovanje, da se finančni odsek pri sklepanju tako važne zadeve, kakor je povišanje davka, ž njim bavi. Ker je sedaj gospod župan konstatiral, da ni pričakovati tako kmalu zvišanja, vzame on to na znanje, ker je ta izjava jako važna. Da pa ne bo mogoče nje govih besedij zavijati, zahteva, da se vsprejmejo dosledno v zapisnik današnje seje. Pri glasanju sprejel se je predlog finančnega odseka, da se občinska doklada od 1. januarja 1897 zviša na 20 %, z večino glasov.

V seji dne 20. t. m. je občinski svetnik g. dr. Danilo Majaron z ozirom na jezikovni naredbi za Češko in Moravsko predložil res nujno resolucijo, ki se glasi: Občinski svet stolnega mesta Ljubljane pozdravlja v nedavno za Češko in Moravsko izdanih jezikovnih naredbah potrebno in v državnih temeljnih zakonih deloma izvedeno jezikovno in narodnostno ravnopravnost in se nadeja, da bode visoka vlada prav kmalu na enak način in v istem obsegu zagotovila v deželah, kjer Slovenci prebivajo, slovensko uradovanje.

Predlagatelj je povdarjal, da sta naredbi le izraz pravičnosti napram češkemu narodu in da je neobhodno potrebno raztegniti ji tudi na Slovensko. Ker hote Nemci s strastno gonjo proti naredbama oplašiti vladu, morajo slovanska mesta in tudi stolica Slovencev Ljubljana, izjavljati svojo solidarnost s češkim narodom, ter se odločno postaviti za natančno izvršitev naredb. Občinski svet je resolucijo jednoglasno vsprejel. — Nas soglasnost občinskega sveta pri tem vprašanju sosebno radi tega veseli, ker je to zopet korak: proč od Nemcev! in korak k tistemu delu, katero od kranjskih Slovencev zahtevajo izvenkranjski Slovenci. Vse nemške stranke so složne v boju proti Slovanstvu židje in nemški krščanski socijalisti gredo roko v roki proti nam, složimo se v teh za avstrijsko Slovanstvo kritičnih trenutkih tudi Slovenci, da krepko odbijemo napade združenega Nemštva!

Občinski svetnik g. Grošelj je omenjal kaj neukusnih kolov, katere mestna uprava po-

stavlja za električno razsvetljavo po Poljanski cesti, in ki zelo ovirajo promet ter jako malo koristijo olepšanju mesta. Predlagal je, naj se odstranijo in se polože, kakor drugod, tudi tu podzemski kabli. Isto sta zahtevala za sv. Petra cesto gg. občinska svetnika Kozak in Maly, g. občinski svetnik Gogola pa za Rimsko cesto. Občinski svetnik g. Hribar se je pritoževal, da je sv. Petra cesta pričetkom Marijinega trga že dalje časa zaprta prometu, vsled česar ondotni obrtniki trpe znatno škodo, na kar pa ni dobil ugodnega odgovora.

V tajni seji reševale so se prošnje za 3 % državno posojilo. Prosilcev je bilo 182 za skupni znesek 1.854.000 gld. Občinski svet je imel na razpolaganje samo 400.000 gld. Upoštevani so bili 104 prosilci, odbitih 78. V tej seji reševale so se le prošnje za posojila do 10.000 gld. Skoraj pri polovici prosilcev se zahteva prednost pred državnim ali pa drugim posojilom, ker ni zadostne varnosti, in občina ne more prevzeti jamstva nasproti deželi za tako nesigurna mesta. Želeti je le, da bi se sprejel predlog, katerega so stavili po inicijativi dr. Gregoriča dr. Šušteršič in tovariši v državnem zboru, da vlada odstopi prednost v takih slučajih, kajti drugače se bo pokopal marsikateri hišni gospodar in država bi ne imela od take nesreče posameznikov venderle nobene koristi. Toda ne samo tega, tudi novega posojila nam bo treba. Pričakujemo, da bo spregovoril pri tej razpravi naš državni poslanec g. Kušar odločno besedo, in slikal položaj našega mesta v pravi luči. Kajti če je kateri poslanec slovenski dolžan to storiti, je dolžan to v prvi vrsti ljubljanski državni poslanec. Poslanec najbolj prizadetega dela naše kronovine bi moral stati na čelu vsej akciji. Dne 1. avgusta izplačevali se bodeta dve tretjini dovoljenega posojila, ostalo tretjino pa 1. februarja 1898. Za to je treba vložiti posebne prošnje. Do 1. novembra 1900 nevzdignjena posojila zapadejo.

Čudne razmere v Kopru. Iz Kopra javljajo, da je ravnatelj učiteljskega uveljavel proti slovanskim gojencem preiskavo, češ, da so si samovoljno podaljšali počitnice. Torej samovoljno podaljšanje počitnic je bilo, ko so morali bežati slovanski dijaki iz Kopra, da so si rešili življenje. Slovanski dijaki tudi še niso dobili štipendijev, dočim so iste dobili Italijani še pred veliko nočjo. Ako se jim še nadalje vskrati štipendij, morali bodo zapustiti zavod, ker so slovanski učiteljski večinoma revni. Kdor je čital o napadih koprške italijanske soderge na slovanske gojence, in kdor opazuje sedaj postopanje c. kr. ravnateljstva, mora se pač vprašati: ali smo še v Avstriji?

Slovanski svet.

Jan grof Harrach, znani češki rodoljub in prijatelj Slovencev, je daroval za ljubljanske mestne ubožce 200 gld., ko se mu je izročila diploma častnega meščanstva.

Bogoslovci v Djakovu so sklenili, da bodo vsako leto svečano proslavljali god sv. slovanskih apostolov Cirila in Metoda. Letos bodo napravili v semenišču slavnostno akademijo.

Prenos Vukovih kostij. Na Markovem pokopališču na Dunaju počiva poleg našega Kopitarja tudi Srb Vuk. V Belem Gradu se je na kraljevski ukaz sestavil odbor, ki bode potrebno priredil, da se preneso meseca septembra Vukove kosti z veliko slavnostjo v domovino.

Bolgarski knez, ko se je vozil s kneginjo k pogrebu v Pariz skozi Srbijo, bi se bil kmalu ponesrečil. Blizu čuprijske postaje je trčil dvorni vlak z nekim drugim vlakom skupaj. Ker je strojevodja hitro zaviral vlak, je padla samo posoda raz knežje mize in se pobila.

Zlato v Srbiji. Rimljani, nekdanji gospodarji sveta, so si podvrgli Zgornjo Moesijo, današnjo Srbijo, in so jo imenovali „Dacia ripensis felix Aureliana“, ker so ondi dobivali zelo veliko zlata. Cveteli so zlati rudniki v Srbiji med rekama Timokom in Pekom tudi v koncu srednjega veka, zlasti za časa carja Jurija Brankovića. Jeden sam zlati rudnik je dajal dosti dohodkov, da se je iz njih vzdrževala vsa tedanja srbska

vojska. Pod turško vlado so pa rudniki popolnoma propadli. Odkar so Srbi postali samostojni, in posebno zadnji čas, ko so se začeli bolj brigati za narodno gospodarstvo, spominjajo se zopet, da imajo v svoji domovini zlat zaklad, katerega je treba dvigniti. Izobraženi krogi so prepričani, da so zlati rudniki podlaga boljše bodočnosti kraljestva, in že delajo priprave, da se bodo rudniki dobro izkoristili.

Ruska industrija. V Rusiji je 471.605 tvornic. V njih se rabi 10.225 parnih strojev, 949.044 delavcev in 264.030 delavk. Kar se na leto proizvodi, je vredno 1.464 milijonov rubljev. Najbolj je razvita veleindustrija okoli Petrograda, Moskve, Kijeva in Vladimirja. Na Kavkazu je 1119 tvornic in v Sibiriji 609.

Platina v Rusiji. Ta redka rudnina je do bila zadnji čas visoko ceno, ker se rabi v elektrotehniki. Največ se je dobi v Rusiji, v južnem Uralu. Statistični podatki ruskega finančnega ministerstva trdijo, da se je proizvaja na Ruskem štiridesetkrat več, kakor v vseh drugih deželah sveta, namreč nad 5000 kilogramov na leto.

Delavske hranilnice na Ruskem. Ruski tvorničarji se veliko brigajo za svoje delavce. Mnogo tovarn je zasnovalo hranilnice, kamor vlagajo delavci svoje prihranitve. Do 1. januarja l. 1895. je imelo 45.356 delavcev vložnih vsak do 25 rubljev v take hranilnice, 25.650 delavcev do 500 rubljev, in 8511 nad 500 rubljev (jeden rubelj je 1'90 gld.) Prvo mesto med takimi hranilnicami zavzema petrograjska, kjer ima 33.269 delavcev vložnih 3.614.733 rubljev. Tudi ruska država je začela snovati jednake hranilnice. To nam kaže, da se mora ruskim delavcem goditi v mnogem oziru bolje, nego našim delavcem, ko ubogi delavec pri nas služi komaj toliko, da more pošteno preživiti sebe in svojo družino.

Društva.

Javni shod slovenskega katoliškega delavskega društva se je vršil v nedeljo 16. t. m. v tukajšnji gostilni pri Lozarju ob številni udeležbi. Delovanje državnega zbora je razjasnjeval zbranim delavcem društveni odbornik g. Rakovec ter predlagal troje resolucij, ki so se jednoglasno sprejele. Dve resoluciji obravnavata zavarovanje za čas onemoglosti, oziroma starosti, in skrajšanje delavnega časa, sosebno oduševljeno pa je bila odobrena tretja resolucija, s katero zborovalci pozdravljajo slovansko-krščansko narodno zvezo. Društvenik Jakopič je v daljšem govoru šibal znane „delavske prijatelje“, najbolj pa jih je osvetlil s svojim osoljenim govorom krojaški mojster g. Pavšner. Omenjal je nevarnosti, ki preti Ljubljani od krivonosnih Židov ter pozivljaj zborovalce, naj vsem židovskim prodajalnicam obrnejo hrbet. Govornik je Žide s perečim sarkazmom tako neusmiljeno karakterizoval, da se bodo pač vsi zborovalci odzvali njegovemu pozivu. Shod je zopet pokazal, kako delavni so slovenski krščanski socialisti, ki se tudi po volitvah brigajo za ljudstvo, kateremu prirejajo shod za shodom.

Pevsko društvo „Ljubljana“ priredi veliki vrtni koncert, spojen s kegljanjem na dobitke, v korist zalogi za društveno zastavo v nedeljo, dne 23. maja 1897. leta na Kozlerjevem vrtu pod vodstvom društvenega pevovodje g. prof. Fr. Gerbiča in s prijaznim sodelovanjem g. Josipa Pavška in g. Avgusta Puciharja. Godba slavnega c. in kr. pehotnega polka Leopold II, kralj Belgijcev, štev. 27. Vstopnina 20 kr. za osobo. — Podporni člani pevskega društva „Ljubljane“ in otroci vstopnine prosti. Začetek koncertu ob 4 uri popoldne.

Pevsko društvo „Slavec“ priredi na binokšno nedeljo veliko veselico na Kozlerjevem vrtu.

Zbora „Glasbene Matice“ napravita v nedeljo dne 13. junija izlet v Postojnsko jamo.

Književnost in umetnost.

Poezije. Zložil Zamejski. „Slovanska knjižnica“, katero izdaja A. Gabršček v Gorici, nas

je s 60. snopičem razveselila z zgoraj omenjenimi poezijami. Nekatere pesmi so res jako krasne cvetke. Na čitalca vplivajo prijetno kakor milo nebo italijansko, pod katerim so se rodile; blažče čustva in povzdigajo srce. Pesnik riše življenje od blage strani in se ne spušča v nizke strasti. Pretresljivo-milo mu poje zlasti struna domorodna, ko opeva našo neslogo. Prva pesen je posvečena Jeleni Črnogorki, kneginji neapeljski.

Deutsch - Oesterreichische Literaturgeschichte von dr. Nagl und J. Zeidler. Tega dela, ki bode izšlo v 14. sešitkih, ne moremo priporočati, ker gledajo pisatelji, kakor kaže prvi sešitek, preveč na pristranske nemške očali. V prvem sešitku je obširen sestavek o naselitvi Nemcev v Avstriji. Govori se tu mnogo tudi o Slovencih, a luč pada vedno le na Nemce. V kakšnem duhu je knjiga pisana, naj zadošča, da v zgled prepisemo dva stavka: „Ein keineswegs unbedeutender Landstrich für den Einfluss deutscher Cultur, deutscher Art und Sitte, deutschen Fleisses überhaupt und* vornehmlich deutscher literarischer Bethätigung ist das wenn gleich geographisch so beschränkte Territorium, welches das Herzogthum Krain umfasst“. „Die Auersperge, Schärffenberge, Gallenberge, Osterberge u. a. m. haben sich bereits in der Epoche der ersten Markgrafen Krains am Ausgange des X. und im Beginne des XI. Jahrhunderts als wackere deutsche Kämpen und Bahnbrecher deutscher Cultur unter den Wenden bewährt“. Ne vemo, ali so bili omenjeni plemiči že v 10. stoletju pri stranki nemških nacionalcev, ali ne, to pa vemo, da se kultura, katero so širili med Slovenci nemški grajščaki v poznejših stoletjih, omejuje na zapisnike tlake in desetine. — Med sotrudniki te slovstvene zgodovine je Slovenec dr. Jožef Mantuani.

Kipar Fr. Tončič v Kamniku je izdelal iz marmornega cementa dve lepi podobi sv. Cirila in Metoda za cerkev v Kraljevi na Hrvaškem. Umetnik je pokazal prav lep talent v izražanju pobožnosti na svetniških obrazih. Napačen je pa cirilski napis na knjigi, katero drži v roki sv. Ciril.

Tretji glasbeni večer. Pozneje, kakor je bilo sprva namenjeno, je končala „Glasbena Matica“ svojo letošnjo koncertno sezono s tretjim glasbenim večerom, kateri je vprizorila stoprav v lepem mesecu majniku, v sredo, dné 19. t. m. Žal, da se je večer izjalovil vsled te nenavadne zakasnitve, in da ni došlo do nakupa novega koncertnega klavirja, ki bi bil dostojen društvu in ki bi bil vreden, da se rabi v koncertni dvorani. No, upajmo, da dobi „Glasbena Matica“ vsaj v prihodnji sezoni ta novi instrument, kateri bode le dopolnil najnujnejši inventar prvega slovenskega koncertnega zavoda. Okolnost pa, da se je priredil tretji glasbeni večer z ozirom na letno sezono v veliki telovadnici „Sokola“, dala je nam priliko, da smo se uverili ravno pri proizvodbi komorne glasbe o izbornosti akustike te dvorane. Komorna glasba je dominirala tudi pri zadnjem glasbenem večeru in je morala po svoji izberi tudi najširše občinstvo zadovoljiti. Milozvočnost harmonije in krasota melodike idealni vnos misli in ublaženost čuta dičijo tako Antona Rubinsteinova Sonata za klavir in gosli op. 13. G dur, kakor tudi Mendelssohna Trio za gosli, cello in klavir op. 49. v D mollu. Tu kakor tam se nam ponuja glasba prozorne čistosti in divne lepote v lahkomljivih izrazih, torej glasba kakor nalašč ustvarjena za ukus lajka, ki išče v glasbi le sredstvo za razvedritev. Izvajanje gg. K Hoffmeistera (klavir), J. Vedrala (gosli) in Edv. Stiarala (cello) je podalo rečena dela v izborni obliki in je pohvaliti posebno gospoda Hoffmeistera kot briljantnega pianista in kot duševnega vodjo teh komornih produkcij. Prikupljiva romantika proizvajanih točk komorne glasbe se je družila kaj primerno in dobro s poezijo slovenske narodne pesmi, ko jo je ponudil oddelek mešanega zbora „Glasbene Matice“. „Sem slovenska deklica“, „Rožmarin“ in „En starček je bil“ (prvi dve harmonizovani po Hubadu, poslednja po Čerinu) našle so prvič pot na koncerten oder, na katerem jih gotovo vzdrži trajno naklonjenost

občinstva. Najlepša izmed te trojice novih harmonizovanih narodnih pesem je pač nežni „Rožmarin“; nenavadna po svojem ljubkem ritmu je pa „Sem slovenska deklica“, ki je vzrasla na hrvatskih tleh iz duše hrvatskega naroda. Je li umestno bilo, da se je prelila dolenska narodna „En starček je bil“ do celega v harmonizovano obliko, ne oziraje se na to, da ne poje narod cele pesmi v zboru, odkazujoč marveč glavno nalogo solistu, bode učila izkušnja. Proizvajanje mešanega zbora je bilo pod zaslužnim vodstvom gospoda koncertnega vodje Jos. Čerina tako pri narodnih, kakor tudi pri štirih izredno zanimivih ciganskih pesmih Johanna Brahmsa, pred šestimi tedni na Dunaju umrlega velikana-glasbenika, lepo uglaseno, plemenito in temperamenta polno. Želeti bi bilo, da se udeleži občinstvo prihodnjih glasbenih večerov v obilnejšem številu, to pa ne samo z ozirom na dobrodelni namen glasbenih večerov, ampak tudi v interesu vzdržanja važnih umetnostnih prirediteljev. Predsodke, katere druži občinstvo s pojmom komorne glasbe, so obiskovalci glasbenih večerov morda vendar do dobrega izgubili, ko so jih morali prepričati proizvajani vsporedi le o tem, da je glasbena literatura neizcrpen vir nekaljenega veselja, katero nam vzbuja lepota. Naj ostanejo dosednji obiskovalci trden steber bodočih glasbenih večerov, okoli katerega se bodo družili sčasoma tudi vsi drugi, ki se sedaj še obotavljajo. Prireditelju teh glasbenih večerov, gospodu dr. Edvardu Volčiču, ki se ni zbal nikakih ovir in mrženj, bodi izrečeno tu vse priznanje.

—oe—

Razne stvari.

Preiskovalno ogledalce puške — Visitirspiegel, katero je znašel naš rojak Fridolin Kavčič, stotnik brambovskega pešpolka št. 4 v Celovcu, vpeljalo se je tudi pri nizozemski kraljevski vojski. Sedaj se rabi to koristno in pripravno ogledalce že pri vojaštvu v Avstro-Ogrski, Bolgariji, Rumuniji, Siamu, Chile in Nizozemju.

Zvonce na ogerskih državnih železnica bodo odpravili s 1. junijem t. l. Zvonjenje, pravijo da razburja živce; še bolj se pa razburijo živci onemu, kateremu je vlak odpiskal brez zvonjenja, ker je preslišal vratarjev „odhod“.

Prisega in socialni demokratje. Ker so socialni demokratje v Belgiji pri svojih vstopih v občinske odbore povdarjali, da prisege ne smatrajo za obvezno obljubo, je belgijski minister notranjih stvari izjavil, da socialnih demokratov vsled tega nikjer ne more imenovati za župane.

Zola dvakrat povožen. Nedavno se je Zola sprehajal po Parizu, kar pridrži voz in ga podere na tla. Zola je bil v nevarnosti za življenje, a dobil je le lahke praske na glavi in sam šel dalje do bližnje lekarne in stanovanja. Huiše je, kar piše o njem akademik Brunetère, ko pravi o njegovih spisih: „Zola v svojih spisih ni nič drugega storil, kakor da je omadeževal pred svetom Francijo, onečastil francosko slovstvo in napravil izdajstvo nad prostimi umetnostmi. O francoski zgodovini on ne vé ničesar, ničesar o francoski družbi, ničesar o francoski morali, meščani, delavci, kmetje in vojaki, katere on slika v svojih delih, niso Francozi.“

Spomenik Carnotu. Departement (okraj) Charente na južnem Francoskem je povzdignil spomenik bivšemu predsedniku francoske republike, umorjenemu Carnotu. Spomenik se je razkril dne 2. t. m. Preprost je, toda jako lep, delo domačega kiparja Rasula Verleta iz Angoulema. Na visoki podstavi dviga se poprsje Carnotovo, z desne strani prinaša krilat genij žrtvi Caseriovi mučeniško palmo, na podnožju na levi strani pa sedi žalujoča ženska, predočujoča Francijo. — Ta harmonična skupina je postavljena v Angoulemskem parku.

New-Yorški časopisi imajo prekrasne palače. Palača „New-York Herald“ se ceni na 950.000 dolarjev. „New-York Times“ ima palačo v vrednosti 775.000, „Herald“ 540.000, „Mail“ in „Express“ pa v vrednosti 500.000 dolarjev. Res, čedne razmere!

Najnovejše vesti.

Iz državnega zbora. — V adresnem odseku se je sklenilo s 25. proti 13. glasom za četi o načrtu večine podrobno razpravo; 9 članov je bilo odsotnih.

Ministerski predsednik je pri adresni razpravi v gosposki zbornici govoril Čehom ugodno in ministerstvo je dalo vsem političnim in pravosodnim oblastvom na Češkem in na Moravskem nove instrukcije glede jezikovnih naredb, po katerih se bode rabila češčina tudi kot notranji uradni jezik.

Nastala so baje nesporazumljenja med parlamentarno komisijo večine in predsednikom dr. Kathreinom.

Dne 21. maja je bil ministerski predsednik grof Badeni v Pešti pri cesarju v avdijenci, ki je trajala pol ure; nato je obiskal ogerskega ministerskega predsednika barona Banffyja.

Avstrijska kvotna deputacija je sklenila izjaviti, da smatra svojo nalogo za dognano in predloži obema zbornicama poročilo o svojem delovanju.

Zveza poslancev nemške ljudske stranke je sklenila, da ne glasuje za višjo kvoto, kakor po razmerju 58:42.

Volitve na Hrvaškem. Vesela je združena opozicija uspehov, katere ji je prinesla pri volitvah sloga. Prvi dan je zmagala z 10. kandidati in pridobila 5 mandatov. Včeraj je imela že 23 svojih mož, med njimi najveljavniše politike. Večine v saboru sicer še ne bode imela, a storjen je velik korak k boljši bodočnosti Hrvaške. Živel hrvaški narod! Odpri oči in zaupaj svojim pravim voditeljem!

Grško-turška vojna.

Ustavilo se je prelivanje krvi na Balkanu. Zelo vroč boj je bil še pri Domoku. Edhem-paša je s 60.000 Turki napadel Grke, katerim sta bila poveljnika prestolonaslednik Konstantin in polkovnik Smolenski, ki je zdaj postal general. Grki so bili po številu veliko šibkejši. Bojevali so se junaško od poludneva do trde noči, a potem so se umaknili, ker sta bili krili vojske oslavljeni. Izgube so velike na obeh straneh.

Grški starci, otroci in žene so zbežali iz Tesalije v Lamijo, kamor je prišel tudi prestolonaslednik, grška vojska je pa zavarovala sotesko Furko. Glavni stan turške vojske je sedaj v Domoku.

Dne 19. maja so bili zadnji boji v Tesaliji in Epiru. Od Domoka je šlo 15.000 Turkov v sotesko Furko, kjer je bilo 10.000 grških pešcev. Boj je trajal od 1 ure do osmih zvečer. Grki so obdržali pozicije, drugi dan so se pa umaknili proti Lamiji. Turki so šli za njimi in ob 10. uri zjutraj je bil zopet boj, ker je 20 turških konjiških eskadron hotelo odrezati Grkom pot. Padlo je veliko turških konjnikov. Naenkrat je nehal boj, ker se je razglasilo sedemnajstdnevno premirje. Del grške vojske se je umaknil v Lamijo, katero je našel popolnoma prazno. Prestolonaslednik Konstantin ima pa svoj stan pri Termopilah.

Tako so Turki vzeli Grkom v enem mesecu v Tesaliji vse ozemlje, katero so jim bili morali odstopiti l. 1881, v Epiru pa nobena vojska nema pokazati uspehov, ker ne stoji nobena na tujem zemljišču. Velevlasti so pritiskale na Turke, da so sprejeli premirje. Splošno se sodi, da so mirovni pogoji Turške prenapeti.

Lekarna pri Mariji pomagaj
M. Leustek,
Ljubljana, Reseljeva cesta št. 1,
zraven mesarskega mosta.

Ob sedanjem času za uživanje najbolj pripravno pristno-sveže in čisto

✱ Dorš. medec. ribje olje. ✱
1 stekl. 50 kr.; dvojna 1 gld.

Neprekosljivega učinka je
Tanno-Chinin tinktura za lase
katera ohranja lasišča, odpravlja luske in preprečuje izpadanje las.
1 steklenica 50 kr. z navodom.

Jedina zaloga:
lekarna pri Mariji pomagaj
M. Leustek.
LJUBLJANA, Reseljeva cesta št. 1,
zraven mesarskega mosta. Levčeva hiša.

Prej **Albert Robida** Prej
M. Učak M. Učak
v Ljubljani, Rožne ulice št. 5
izvršuje po najnižjih cenah
sobna slikarska dela

v vsakem slogu in ima tudi na blagovoljni ogled veliko zbirko najnovejših vzorcev. — Dela na deželi se vzprejemajo ob vsakem času. — Priporoča se posebno za slikanje cerkev in kapel. — Naročajo se dela lahko tudi pismenim potom.

Pleskarska in lakirarska obrt Josipa Makovca

Breg št. 20. LJUBLJANA Breg št. 20.
se priporoča spoštovanemu p. n. občinstvu za prevzemanje vseh v njegovo stroko spadajočih del, kakor v mestu tako na deželi

zlasti vseh novošegnih vrst lesa s prosto roko imitovanih.

Točno in solidno izvrševanje, pri uporabi najboljšega materiala in po kolikor mogoče najnižjih cenah.

Zobozdravnik AVGUST SCHWEIGER

ordinira vsak dan od 9. do 12. ure dopoldne
in od 2. do 5. ure popoldne.
v hotelu „pri Maliču“, II. nadstropje
št. 25—26.

Umetelni zobje v zlatu brez neba (takozvana krona in mostovna dela) ostanejo trajno v ustih. Istotako **v kavčuku posamni zobje in cela zobovja.** Kavčukovi komadi se na nebni strani oblože z zlatom, ne povzročajo nikakega duha ali vtisa na nebni zlezni mreni.

Nova emajlova plomba, nerazrušljiva, za katere trpežnost se jamči, po plombaranju se nikdar ne pojavijo bolečine, sprednji zobje se z njo lahko na polovico nadomestijo.

Nova ameriška zlata zobna plomba za vsak zob.

Vsa dela in operacije se izvršujejo solidno in reelno s popolnim jamstvom.

Ostane trajno tukaj.

Otvoritev pisarne.

Visoko c. kr. ministerstvo in veleslavna c. kr. deželna vlada za Kranjsko v Ljubljani sta, in sicer prvo z odlokom z dne 24. aprila 1897, št. 12504, slednja pa z naredbo z dne 2. maja 1897, št. 6598, podelila podpisnemu koncesijo za otvoritev

privatne agencije v Ljubljani

s pravico za izdelovanje nastopno naštetih listin, in sicer:

prošenj na Nj. veličanstvo, računov, vlog na razne osrednje urade in druga oblastva, zadevajočih pomiloščenje in razne milostne čine, obrtne, ženitvene in pristojnostne, državljanstvene, iz in priseljevanstvene, vojaške, naborne in one stvari, ki so v področju političnih oblastij, pa tudi zastopstvo v naštetih opravilih.

Uljudno dajoč to na splošno vednost, se priporočam najtopleje v naročila na izdelovanje vseh v pisarniško stroko vstevajočih se stvari ter zagotavljam točno, najvestnejšo izvršitev po nizki ceni.

Velespoštovanjem

Josip Perhave,

v Ljubljani, Streliške ulice št. 4.

F. P. VIDIC & Co. v Ljubljani

ponujajo po najnižjih cenah vsakokoli množino

zidarske opeke, zarebane strešne opeke (Falzziegel)

(izdelane iz najbolj znane Vrhnjske gline) z zraven spadajočo

stekleno zarezano opeko in strešnimi okni iz vlitega železa

lončene peči in štedilnike

(lastnega izdelka)

Roman-cement

Dovški Portland-cement

kakor vse v stavbinsko stroko spadajoče predmete.

Najnižje cene!!!

Andr. Druškovič,

trgovec z železnino

v Ljubljani, Mestni trg št. 9/10.

priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnega v železarijo spadajočega blaga.

Štedilnike, lonce, pozlačene nagrobne križe, drevesa za oranje, vodne žage in pile, kovanja za okna in vrata, vsakovrstno orodje za mizarje, tesarje, ključavničarje in kovače, cement, traverze in še veliko drugih za rabo v hiši ali pri obrtu potrebnih stvari.

☛ Poštena postrežba. ☛

VIZITNICE

priporoča

J. Blasnikova tiskarna.

Vožnja z omnibusi.

Podpisano društvo javlja slavnemu občinstvu, da otvori tekom prihodnjega tedna promet z vsemi svojimi omnibusi.

Proge: sv. Jakoba trg, — Mestni trg, — Vodnikov trg, — Reseljeva cesta, — Južni kolodvor.

Južni kolodvor, — Dunajska cesta, — Zvezda, — Cojzova cesta, — sv. Jakoba trg.

Omnibusi bodo vozili vsak dan od 6. ure zjutraj do 10. ure zvečer ter bodo na razpolago pri dohodu in odhodu vsakega osebnega vlaka.

☛ Cena 5 krajcarjev za osebo. ☛

V nadeji, da velespoštovano občinstvo to ceno vožnje čisto uporablja, beleži

najodličnejšim spoštovanjem

društvo „Omnibus“.

J. Turk, načelnik.

Njegova Svetost Papež Leon XIII.

naročil je po svojem zdravniku profesorju dr. Laponij-ju lekarnarju **PICCOLI-JU** v Ljubljani najsrčnejšo zahvalo za Njegovi Svetosti vposlano

tinkture za želodec.

Omenjeni zdravnik, kakor veliko drugih odličnih profesorjev medicine so **Piccoli-jevo tinkturo za želodec** preskusili, ter jo priporočajo kot izvrstno krepilo za želodec, ktera krepča želodec, pomnoži tek ter pospešuje prebavljaj in čiščenje.
Cena: 1 steklenica 10 kr., 12 steklenic z zavijem 1 gld. 36 kr., poštna pošiljatev 70 steklenic 6 gld. 50 kr.

Najvišje priznanje (28-2)

lekarnarju **PICCOLI-JU** v Ljubljani kot prirejevalcu **kapljic za želodec**, ktere je z zadovoljnim uspehom Nj. c in kr. Visok. prejasna gospa prestolonaslednica vdova nadvojvodinja

Štefanija.

izvolila opetovano uporabiti. — Cena steklenici 20 kr., 10 steklenic 1 gld. 50 kr.
Naročila izvršuje točno proti podvzetju lekarna G Piccoli v Ljubljani.

Pripraven, lahek, pol krit

koleselj

je na prodaj.

Pripraven osobito za gospode na deželi.
Natančnejše pove upravnistvo „Slov. Lista“.

priporoča
svojo bogato zalogo vsakovrstnih
dežnikov in solnčnikov
po najnižji ceni.

FRANC ČUDEN,

urar,

Mestni trg. LJUBLJANA. Mestni trg.

Letošnja slaba kupčija primora me, ker mi je ostalo veliko blaga, prodajati po najnižji ceni in deloma pod svojo ceno, da razprodam nekaj svoje velike zaloge. Priporočam torej vsakemu svojo bogato zalogo zlatih, srebrnih in stenskih ur, verižic vsakovrstne zlatnine in srebrnine ter vabim slehernega, naj si blagovoli pri nakupovanju ogle dati mojo zalogo. Zagotavljam najsolidnejšo postrežbo po kolikor mogoče nizkih cenah.

Spoštovanjem

FRANC ČUDEN.

Janez Jax

Ljubljana, Dunajska cesta 13.

priporoča svojo veliko zalogo

šivalnih strojev

in

strojev za vozarenje.

(biciklov, velocipedov.)

Ceniki franko na razpolago.

Andrej Rovšek,

kipar in izdelovatelj altarjev,

LJUBLJANA, Kolodvorske ulice št. 34,
priporoča

svojo delavnico

vsem preč. cerkvenim predstojništvom in vsem ljubiteljem domače umetnosti.

Pripoznano umetniško dovršena dela.

Josip Leuz,

trgovec

v Ljubljani, Resljeva cesta

kupuje ter plačuje po možno najvišji ceni, kakor

ribniški, angleški in

onejida - krompir, želod, hrastove
ježice, bukov žir, vsakovrstne
rastline (korenine in perje) v vsaki
množini.

Plačuje takoj!

Brata Eberl,

Ljubljana, Frančiškanske ulice št. 4.

Pleskarska mojstra

c. kr. državne in c. kr. priv. južne železnice.

Slikarja napisov, stavbinska in
pohištvena pleskarja.

Tovarna za oljate barve, lak in pokost.

Zaloga originalnega karbolineja.

Maščoba za konjska kopita in usnje.

Alojzij Večaj,

pečarski mojster v Ljubljani,

Opekarska cesta št. 51.

priporoča svojo izborno zalogo vsakovrstnih

pečij iz glinaste snovi

od najpreprostejših do najfinejših rujava, zelene ali bele barve. Izdeluje na željo tudi peči v poljubni drugačni barvi.

Natančno izvršuje naročila na štedilnike ter jamči za vse svoje izdelke jedno leto.

Cene nizke.

V Ljubljani na Starem trgu 21 v
Rudeževi hiši pri

Jakobu Zalazniku

dobiva se vedno svež in ukusen kruh, fino namizno in sladščičarsko pecivo po nizki ceni. Dobijo se vsak dan raznovrstni štruklji, domača potvica tudi v kosih in kruh na vago.

Priporoča se za naročila ob primicijah, svetovščinah, imendneh in raznih slovesnostih.

Knjigoveznica Fr. Breskvar,

preje L. Sverljuga,

pred škofijo, št. 6, poleg „Katoliške Bukvarne“

se priporoča v vezanje vsakovrstnih knjig.

Molitvenike družbe sv. Mohorja po več vkup poslanih veže po primerno znižani ceni. V zalogi ima tudi za vse družbine knjige lepo izdelane platnice za knjigoveze po deželi.

Opozarja tudi še na svoje krasno izvršene platnice za „Dom in Svet“, Wolfov slovar itd. — Naročila na kakršnesibodi platnice izvršuje po želji ali načrtu natančno in ceno.

Naznanilo in priporočilo.

Slavnemu občinstvu najljudneje priporočam svojo

bogato zalogo

najraznovrstnejših

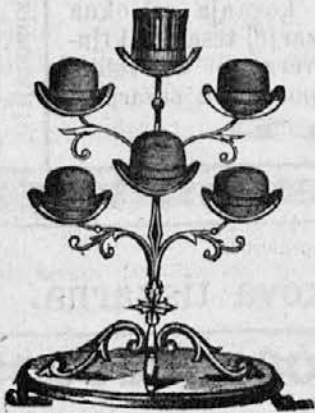
klobukov, cilindrov čepic i. t. d.

Zagotavljam dobro blago in nizko ceno.

Velespoštovanjem

J. Soklič,

Stari trg št. 1 (pod Trančo).

JOSIP REBEK,

ključavničarski mojster,

Francovo nabrežje št. 13. LJUBLJANA Francovo nabrežje št. 13.

Priporoča svojo delavnico za naročanje vseh

ključavničarskih del

ter napeljava

hišnih telegrafov in telefonov.

Postavlja strelovode

in prevzema tudi posamezna dela te stroke.

Cene nizke.

Zahvala in priporočilo.

Podpisani se tem potom prečastiti duhovščini ter slavnemu občinstvu najpriskrčnejše zahvaljujem za obilni obisk v domu „Katol. rokodelskega društva“ v Komenskega ulicah ter se prav ponižno priporočam v blagovoljno nadaljno naklonjenost v moji sedanjosti gostilni

Vodnikov hram

v Rožnih ulicah št. 19

Za naravna in zdrava vina, kakor za vedno sveže pivo ter za okusna gorka in mrzla jedila se bode vestno skrbelo, da bodem tako zamogel v vsakem oziru vsem častitim gostom najboljšje postreči.

Z velespoštovanjem

Jakob Sterlé,
gostilničar.

Najboljši
fabrikat!

I. kranjski laneno-oljnati firnež.

I. kranjsko

čisto laneno olje.

Siccativ-firnež (sušilo)

priporoča najcenejše

26-6

Adolf Hauptmann,

I. kranjska tovarna oljnatih barv, firnežov, lakov in kleja v Ljubljani.